

ИЗДАНИЕ НА СЪЮЗА НА ИЗОБРЕТАТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ИНОВАТИВНО

В БРОЯ

Големи български изобретатели

Научни статии

История

Новини от света на бизнеса и интелектуалната собственост

Предстоящи събития

Брой 9(51)/2026

ISSN: 2815-3502

Редакционна колегия

Проф. д.т.н. инж. Гаро Мардиросян – гл. редактор

Д-р инж. Марио Христов – зам. гл. редактор

Проф. д.с.н. Славка Лукипудис

Доц. д-р Роксандра Памукова - Майкълсън

Маг. Милен Марков

Използвани са и материали от Интернет, сайта на Патентно ведомство на Република България <https://www.bpo.bg/>, сайт <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/36/>, сайт на ИКИТ-БАН www.space.bas.bg, сайт на Министерство на иновациите и растежа <https://www.mig.government.bg/>, сайт на Съюза на изобретателите в България <https://sibulgaria.org/>, архиви на СИБ, научно-технически и организационни дейности на СИБ, БТА и лични архиви.

Редакционната колегия на списание „Иновативно“ не винаги стои зад позициите, хипотезите, теориите и мненията на авторите на научни статии, но ги публикува като база за дискусии и теми за размисли.

Съдържание

Брой 9(51)/2026

Големи български изобретатели	3
Георги Михайлов	
Научни статии.	11
Сашка Савчовска, Аргир Живондов	
Морфологични особености на едногодишен прираст и смесени клонки при нектарини	
История	20
Сто и единадесет години от откриването на първото Аеропланно училище в България	
Новини от света на бизнеса и интелектуалната собственост	22
Предстоящи събития	29

**Д-Р ИНЖ. ГЕОРГИ МИХАЙЛОВ – ЕДИН УСПЯЛ
БЪЛГАРИН - ИЗОБРЕТАТЕЛ В САЩ**

Д-р инж. Георги Милев Михайлов е роден на 12 февруари 1943 г. в София. Роден и израснал в центъра на София, той от малък се увлича от астрономия, фантастика, радиотехника, механика и технологии. Обича химията, физиката, биологията и математиката.

След завършване на средното си образование и отбиване на военната си служба, Георги Михайлов кандидатства и е приет за редовен студент в Химико-технологическия институт (сега Химикотехнологичен и металургичен университет). Завършва го с отличен успех през 1968 г. със специалност Неорганични вещества.

Голямата му любов – фотографията го отвежда в Завода за фотохартия ФОХАР, където работи от 1969 до 1972 г. като инженер-технолог.

По-късно Георги Михайлов печели конкурс за научен сътрудник в Центъра по хигиена към Медицинска академия. От този момент започва един от най-активните периоди в неговата наклонност да оптимизира всяко нещо, което му се струва "несъвършено". Ежедневната му работа се превръща в страст към изобретенията и рационализациите – създава поредица от рационализации (над 20, внедрени в производството) и 12 изобретения (5 от тях внедрени в Медицинска Академия и Националния Център по хигиена и професионални заболявания), всички признати от ИНРА (сега Патентно ведомство на Република България), за което през 1982 г. получава званието „Почетен изобретател“.

След утвърждаване като ценен специалист г-н Михайлов започва научна дейност. През 1988 г. успешно защитава дисертация. на свободна аспирантура на тема "Пасивни дифузионни устройства за санитарно-хигиенен контрол, в условията на химически вредности" и получава научна степен – Кандидат на химическите науки, т.е. д-р по новия Закон за Растеж на Академичния Състав на Република България от 2010 г. През същият период създава цял спектър от изобретения в различни области – устройства за измервания на различни параметри, химически реагенти и сорбенти, дозиметри за измерване на вредности в работната среда и др.

След 10-ти ноември 1989 година в рамките на Центъра по хигиена се създава предприятие ХИГИТЕСТ, в което родните химици произвеждат уникални продукти за нашия и международния пазар

Защитава поредните научни степени и с конкурс заема академично място за научен сътрудник - първа степен. В периода 1973–1991 г Георги Михайлов работи в Център по Хигиена на Медицинска академия.

По време на трудовата си дейност, в България (1969-1991 г) има внедрени съществени изобретения в областта на дозиметрията и вредности в работната и околната среда.

При една среща с партньори от САЩ (Gillian Co.), подходът към проблемите и предлаганите решения от д-р инж. Михайлов правят силно впечатление на американските специалисти, поради което през 1992 г. е поканен в САЩ да внедри изобретенията си по пасивни дозиметри в Gillian Environmental, където остава на работа до 1995 г. Благодарение на уменията и изключителните си способности Г. Михайлов достига до степен старши изследовател в Gillian Environmental.

В периода 1999–2002 г. старши изследовател Г. Михайлов, заема длъжността Директор по внедряване и иновации в Gillian Environmental, и по-късно в K&M Environment (Air Sampling Systems – клон на Gillian Environmental, за защита на околната среда) – на същата висока и отговорна позиция, в отделената вече, самостоятелна компания K&M Environment – сертифицирана компания за инспекции по индустриална хигиена със седалище в Сакраменто, Калифорния, на която той е съсобственик.

Благодарение на отличните научни постижения, стойностните изобретения и упорит труд, Г. Михайлов от 2002 до 2008 г. заема длъжността Вицепрезидент по изследователската и развойна дейност в MICROTEQ LLC.

Работата му включва създаване и внедряване на изобретения за Gillian Co, патентоване, изработка и тестване на прототипни устройства за пасивно измерване на вредностите в работната среда, проектиране на машини за производството им и организиране на производствена линия за пасивни дозиметри за различни вредности. Още в началото е образуван клон на Gillian Co, наречен Gillian Environmental Inc. специално за производство и разпространение на нови устройства за откриване и измерване на вредностите в работната среда.

Д-р инж. Михайлов развива специализирани устройства за пасивна дозиметрия на вредности в работната среда за много широк спектър от производства – от химически заводи до военни технологии. И тук блясва таланът на Михайлов – за 20-на години изобретява и регистрира в патентното ведомство на САЩ 16 патента (всичките внедрени в производството със значим икономически ефект), като например, Системите: CHEMAIR - баджи с електронен четец, CHROMAIR - баджи с цветно отчитане, SAFEAIR - баджи, предназначени да показват колко вредности има в работната атмосфера за една работна смяна и т.н.

Изобретенията му се отнасят не само до подбирането на най-чувствителни реактиви за откриване и измерване на дозата от различни токсични химикали с изключителна прецизност, но и до създаването на технологични линии за тяхното производство, имплементиране, реклама, продажби и съответно генериране на приходи за компанията и членовете ѝ. Работата е напрегната, а патентите се множат: от Индикатор за края на ефективността на филтър за течности (US Patent 6979361, 2005); Пробовземащо устройство (US Patent 9568399, 2017) до Система и апарат за наличието на нарушена ефективност при средствата за експозиционна защита US Patent 7290445, 2019.

Средата на свободна инициатива създава оптимални условия и разширява изобретателската дейност на д-р Михайлов. Следват патенти с най-различен уклон: Система с гладкостенна цев и самовъртящ се патрон, Дезинфекцираща сигурна пощенска кутия (по повод на намерения антракс в между писмата на Белия дом), Хибриден вентил за регулиране на потока при установено налягане и др.

През периода 1992–2019 г., т.е. за 27 годишен период, благодарение на дейността си, инж. Г. Михайлов е предложил и са патентовани 49 броя изобретения и патенти. На повече от половина от тях, (59,5%) той е водещ автор.

За съжаление ранната кончина през 2020 г. на д-р инж. Георги Михайлов, не му позволява всички патенти да се радват на своето внедряване с монетарно покритие. Във всеки случай, дейността на този български и американски изобретател ще остави своята следа в историята на патентното дело в България и САЩ.

Приносът на д-р Михайлов в българските изобретения и рационализации, има както икономически, така и социални ефекти, свързани с опазване на живота и здравето на работещи в силно токсична среда. Научните приноси са свързани с разработване на теорията на индикаторите, избора на сорбентите и веществата, които имат най-високата чувствителност и определянето на теоретичните основи за размера и концентрациите на съответните химически реактиви. Техническите приложения са много по-мощни, доколкото са свързани с разработването на различни устройства и прибори за токсикохимическа дозиметрия и тяхното внедряване в лабораторни установки и производствена среда.

Приносът на автора в американските патенти и внедрявания е насочен основно към научни изследвания и обосновки за използваемостта и ефективността на персоналните дозиметри (т.нар. „баджи“).

Като създател и съосновател на фирмите (K & M Environmental и Microteq) основната дейност на д-р Георги Михайлов е не само в създаването и регистрацията на патентите, но и тяхното внедряване в производството на персоналните дозиметри. Развитието на фирмите Gilian Environmental, и последвалото клониране (K & M Environmental, Microteq и Nexteq), водят до техните успехи на пазара в САЩ.

Фирмата Microteq се утвърждава като водеща в областта на пасивната персонална токсикохимическа дозиметрия, а внедрените в производството патенти допринасят за печалбите на фирмите и осигуряването на тяхното ефективно функциониране – заплати за персонала и собствениците, производствени разходи, разходи за иновации и др., които да поддържат реномето и ефективността в острата конкурентна среда на Съединените Американски Щати.

Внедрени изобретения в България

- Устройство за количествено определяне съдържанието на разтворени или химически свързани газове в течности – Авторско Свидетелство № 37351 от 10.2.1984 г. Регистър № 64218/1984 (внедрено в Медицинска Академия (МА) - София)

- Устройство за определяне на влагата отделяна от кожата във вид на пари – Авт. Свид. № 36005 от 15.04.1983. Рег. № 60583/1983 (внедрено в МА - София).

- Колонка за колориметричен газов анализ – Авт. Свид. № 35875 от 15.04.1983. Рег. № 60582/1983 (внедрено в Национален Институт по Хигиена и Професионални Заболявания (НИХПЗ) при МА,София)

- Токсикохимичен експозиметър за газове и пари от пасивен тип с линейно-колориметрично отчитане. Авт.Свид. Рег. № 52413/1981 (внедрено в НИХПЗ при МА - София).

Внедрени изобретения в САЩ

- Inventors: Kirollos; Kirollos Salama (Virginia Beach, VA), Mihaylov; Gueorgui Milev (Virginia Beach, VA). Self appearing warning sign device and method of manufacture (внедрен в K & M Environmental Inc.), United States Patent 6284198, Date of Patent - September 04, 2001.

- Inventors: Kirollos; Kirollos S. (Virginia Beach, VA), Mihaylov; Gueorgui Milev (Virginia Beach, VA), Smoke generating device (внедрен в K & M Environmental Inc.), United States Patent 7290445, Date of Patent - November 06, 2007.

- Inventors: Kirollos; Kirollos S. (Virginia Beach, VA), Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), Truex; Bryan I. (Belleair Beach, FL), System and apparatus for detecting breach of exposure protection equipment (внедрен в K & M Environmental Inc.), United States Patent 7927558, Date of Patent - April 19, 2011.

- Inventors: Truex; Bryan I. (Belleair Beach, FL), Mihaylov; Gueorgui (Virginia Beach, VA), System for visual and electronic reading of colorimetric tubes (внедрен в Nexteq), United States Patent 8480957, Date of Patent - July 09, 2013.

- Inventors: Truex; Bryan I. (Tampa, FL), Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), Remaining service life indication system for gas masks cartridges and canisters (внедрен в Nexteq), United States Patent 9044626, Date of Patent - June 02, 2015.

- Inventors: Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), Truex; Bryan I. (Tampa, FL), Sampling bag with multilayer walls (внедрен в Nexteq), United States Patent 9322746, Date of Patent - April 26, 2016.

- I nventors:Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), Truex; Bryan I. (Tampa, FL), Sampling device (внедрен в Nexteq), United States Patent 9568399, Date of Patent - February 14, 2017.

- Inventors: Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), Truex; Bryan I. (Tampa, FL), Device for fluid sampling (внедрен в Nexteq), United States Patent 9574975, Date of Patent - February 21, 2017.

- Inventors: Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), Truex; Bryan I. (Tampa, FL), Flow timer for a sampling apparatus (внедрен в Nexteq), United States Patent 9989444, Date of Patent - June 05, 2018.

- Inventors: Truex; Bryan I. (Tampa, FL), Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), System for visual and electronic reading of colorimetric tubes (внедрен в Nexteq), United States Patent 10295473, Date of Patent - May 21, 2019.

- Inventors: Truex; Bryan I. (Tampa, FL), Mihaylov; Gueorgui M. (Virginia Beach, VA), Sampling device (внедрен в Nexteq), United States Patent 10359341, Date of Patent - July 23, 2019.

Социалната ефективност на изобретенията на д-р инж. Георги Михайлов се измерва с опазването на живота и здравето на работещите в токсична околна среда. Сигнализирането за наличие на повишени концентрации вредности в работната среда е предпоставка за предприемане на мерки за оздравяването ѝ. Икономическата ефективност не може да бъде измерена директно, но индиректният ефект е съизмерим с приблизително двукратно увеличаване на производителността и здравния ефект върху работещите.

В САЩ, където всичко се свежда до чисто икономическа печалба, осигуряваща ускорен производствен процес, внедряването на иновативните решения предложени от д-р Михайлов се измерват с успехите и преуспяването на фирмите, в които той работи и с тяхната доминация на пазара на персонални пасивни дозиметри и тяхното използване в различни области – химическа индустрия, военно дело, граждански приложения (напр. бояджийство, градинарство, строителство и др., т.е. навсякъде където се борави с опасни химически вещества)

За своите заслуги в изобретателската област д-р инж. Георги Михайлов е награден с Search for INVENTION (USA), Hammacher Schlemmer, *Semifinalists, Georgiu and Evdokia Mihailov* – Inventors: Sanitizing Secure and Safe Mailbox, 10th Annual SEARCH for INVENTION, Chicago, 2004.

Животът и делото на д-р инж. Георги Михайлов е един вдъхновяващ пример за един български изобретател, който благодарение на таланта и труда си е успял и в изключително острата конкурентна среда в САЩ.

Научни статии

Продължаваме да публикуваме научни статии, представени на Научно-техническа конференция „Индустириална собственост и конкурентоспособност“ с изложбена експозиция „Изобретено в България“ – Пловдив, юни 2026 г.

Морфологични особености на едногодишен прираст и смесени клонки при нектарини

Гл. ас. д-р Сашка Савчовска, проф. д-р Аргир Живондов

*Селскостопанска академия – София, Институт по овощарство-Пловдив,
E-mail: kirilova.savchovska93@abv.bg*

Резюме

Изследванията са проведени през периода 2020–2022 г. в колекционно насаждение на територията на Института по овощарство – Пловдив. Обект на изследването бяха 9 сорта и 7 елита (общо 16 генотипа) нектарини.

Проследявайки структурата на едногодишния прираст през трите години на наблюдение се установи, че смесените клонки заемат най-голям относителен дял в сравнение с останалите типове клонки, като стойностите варират в широки граници в зависимост от сорта и годината.

Най-висок относителен дял на смесените клонки е отчетен при сорт Адриана през 2020 и 2021 г., а през 2022 г. при сорт Нектагранд 4. Средната дължина на смесената клонка варира от 39,5 cm при Биг топ до 49,6 cm при Гергана, като при по-дългите клонки се наблюдават и по-дълги междувъзлия. Разпределението на пъпките по възли се доминира от комбинацията цветна–листна–цветна (ЦЛЦ), следвана от цветна–листна (ЦЛ), докато самостоятелните цветни пъпки имат най-нисък относителен дял.

Получените резултати показват ясно изразена сортова специфичност в структурата на едногодишния прираст, което се отразява на различията в морфологичните и генеративните показатели при изследваните нектаринови сортове и елити.

Abstract

The research was conducted between 2020 and 2022 in a research orchard on the grounds of the Fruit Growing Institute in Plovdiv. The study focused on 9 cultivars and 7 elite lines (a total of 16 genotypes) of nectarines. By tracking the structure of annual growth over the three years of observation, it was found that mixed shoots accounted for the largest relative share compared to the other shoot types, with values varying widely depending on the cultivar and the year.

The highest relative proportion of mixed shoots was recorded for the Adriana cultivar in 2020 and 2021, and for the Nektagrand 4 cultivar in 2022. The average length of the mixed shoot ranges from 39.5 cm in Big Top to 49.6 cm in Gergana, with longer internodes observed in the longer shoots. The distribution of buds by node is dominated by the flower–leaf–flower (FLF) combination, followed by flower–leaf (FL), while isolated flower buds have the lowest relative share.

The results obtained show a clearly expressed varietal specificity in the structure of the one-year growth, which is reflected in the differences in the morphological and generative indicators among the studied nectarine and elites.

Увод

Нектарината (*Prunus persica* var. *nucipersica*) е ценен овощен вид, характеризиращ се с висока продуктивност, добри вкусови качества и висока стопанска значимост.

Архитектурата на дървото или архитектурата на короната - структурата, разпределението на прираста и силата на растеж на различните видове клонки са генетически заложили характеристики на различните сортове (Scorza, 1984). Тя се влияе от силата на растеж на използваната подложка, както и от ежегодната резитбата (Zhivondov and Vassilev, 2015; Vassilev and Zhivondov, 2015; Dense et al., 2014). При изследване влиянието на подложката върху присадника е установено, че по-слабият растеж, както и по-малкият размер и брой на ксилемните съдове зависят от генотипа на подложката, а не от анатомичните особености на ксилема на присадника (Tombesi, et al., 2010).

Едногодишният прираст има съществено значение за формирането на короната, натрупването на плодни пъпки и бъдещото плодоваване. Чрез регулиране на растежа и хабитуса на дърветата посредством резитба може да се повлияе положително върху продуктивността на нектарините, като същевременно се подобряват и качествените характеристики на плодовете (Komar et al., 2010). Tworkoski and Scorza (2001) са установили, че при компактната корона дърветата имат повече и по-дълги корени и повече странични клони в короната.

При проведен опит върху два сорта от типа 'Пилар' и стандарт 'Narrow Beauty', присадени върху подложка 'Lovell' са изследвани концентрациите на аускини и цитокинини, при което е установено, че формата на растеж водеща до висока ефективност може да се разработи чрез селекция с помощта на хормонални концентрации (Tworkoski et al., 2006).

В резултат от селекционна програма за структурата на короната е въведен алел br, който намалява ъглите на отклоняване на клоните, но получените при елитите плодове са с лошо качество (Liverani, et al., 2003). Генът намаляващ ъгъла на израстване на леторастите с до 40% води до израстване на дървета с много тесни корони, е хомозиготната форма на brbr. Хетерозиготната форма (Brbr) на гена има по-ограничено влияние върху ъгъла на леторастите (Scorza, 2005). Ъгълът на израстване на клоните определя проникването на светлина в короната, което е от значение за узряването на плодовете. Според Scorza, (1984) отвореният тип корона е най-подходяща за прасковени насаждения, тъй като не прониква достатъчно светлина и има необходимата проветривост.

Морфологичните особености на едногодишния прираст и смесените клонки имат важно практическо значение при прилагането на резитби, регулиране на плододаването и оптимизирането на агротехническите мероприятия. Структурата на едногодишния прираст се състои от 6 вида клончета: майски букетчета, цветни, смесени, дървесни (*разклонени*), лакомци и предивременни. Най-ценни и определящи добива при прасковите и нектарините са смесените клончета, върху които се формира основната част от добива. Дължината им варира от 25 cm до 80 cm, но може да надхвърлят горната граница (Велков, В., 1985; Bassi, 1994; Layne, 2008).

Целта на разработката е да се проучи и анализира структурата и морфологичните характеристики на едногодишния прираст при различни нектаринови сортове и елити, както и разпределението на типовете клонки и пъпки, с оглед оценка на тяхната роля за генеративния потенциал, продуктивността и качеството на добива.

Материал и методи

Изследванията са проведени през периода 2020-2022г. в колекционно насаждение на територията на Институт по овощарство-Пловдив. Обект на проучването са 9 сорта и 7 елита (Ел.) нектарини (общо 16 генотипа). Дърветата са присадени на семенна прасковена подложка и са засадени през 2014 г. при междуредово разстояние 5 m и вътрередово 3 m. Формирани са по системата свободно растяща чаша. В колекционното насаждение е провеждана конвенционална растителна защита. Почвената повърхност в междуредието е поддържана в черна угар чрез периодична обработка, а ивицата в реда чрез косене. Дърветата са отглеждани при неполивни условия.

Данните за изследваните нектаринови сортове и елити са сравнявани с тези на сорта Голденгранд. Изследвани са дължина и структура на едногодишния прираст. От 3 контролни клона са измервани едногодишните клонки от всеки вид поотделно и въз основа на общият им брой е определян относителния дял на всеки вид. Измерването е извършено след приключване на растежа. На букетните клончета е установяван само броя. Определена е морфологичната характеристика на смесената клонка, като от 40 броя смесени клонки от всеки сорт и елит взети рандомизирано от короната, са определени: дължината на смесената клонка, дължина на междувъзлиято, брой на възлите и цветните пъпки на линеен метър, групиране на цветните пъпки по възлите (UPOV, Peach, 2010). Получените резултати са статистически обработени по метода, разработен от Дейвид Б. Дънкан (Duncan, 1955; Harter, 1960). Използваният софтуер е "R3.1.3", в комбинация с "RStudio-0.98" и инсталиран пакет "agricolae 1.2-2" (Mendiburu, 2015).

Резултати и обсъждане

Короната на овощните дърветата се състои от скелетни клони, полускелетни разклонения, рамена и обрастваща дървесина.

Едногодишният прираст се разполага в зависимост от формиранката. Вследствие на различното разпределение на хранителните вещества растежната сила на едногодишния прираст е различна. Поради тази причина едногодишните клончета при костилковите овощни видове се разделят на букетни, цветни, смесени, дървесни, лакомци и предивременни.

Най-важните при прасковите и нектарините са смесените клонки, от които се формира основната част от добива.

Проследявайки структурата на едногодишния прираст през трите години от наблюдението при нектариновите сортове и елити се вижда, че смесените клонки заемат по-голям относителен дял в сравнение с всички останали видове клончета.

През първата година на изследването процентите на смесените клонки са в много широки граници от 40,19% при Ел. 4-168 до 80,34% при сорт Адриана, което е почти двойно. През 2021 г. тези граници са от 58,62% при Голденгранд до 92,17% при Адриана.

През последната година получените стойности са от 62,79% при Морсиани 90 до 84,37% при Нектагранд 4.

Тези резултати показват, че относителният дял на едногодишния прираст от смесени клонки при наблюдаваните варианти е най-голям в сравнение с останалите.

Относително тесни граници са получени за букетните и цветните клончета при Гергана, Индипендънс, Адриана, Нектагранд 4, Сънфрий и 23-42. По-големи проценти са получени при Голденгранд, Биг топ, Морсиани 90, Отъмфрий и 4-151.

Процентните стойности, за дървесните клонки получени за целият период са в границите от 0,34% при Голденгранд до 9,18% при Ел 23-42, като през втората година при Адриана липсват.

Предивременните клонки при нектариновите сортове и елити са в широки граници. През първата година стойностите са от 2,82% при Голденгранд до 42,92% за Ел 4-168. През 2021 г. относителният дял на предивременните клонки е от 3,32% при Отъмфрий до 27,06% при Индипендънс. През последната година от изследването получените проценти са в границите от 4,76% при Нектагранд 4 до 17,64% при Индипендънс.

Лакомците, израстващи от спящите пъпки на скелетните клони, са силни разклонени прирасти и при нектарините залагат плодни пъпки. При нектариновите сортове и елити такива прирасти почти липсват през целия период на наблюдение. Изключение правят само два сорта, при които през първата година има израснали такива. Относителният им дял заема при Сънфрий - 1,10%, а при Отъмфрий - 1,49%.

През целия период от изследването най-голям процент в структурата на едногодишния прираст е образуван от смесените клонки. През почти целия период на изследването стойностите са над 50% при повечето сортове и елити, от което следва, че същите са основните клонки формиращи едногодишния прираст.

През първата година изключение направиха Голденгранд, Морсиани 90, Индипендънс, Ел. 23-42, Ел. 3-158 и Ел. 4-168.

Предивременните клонки заемат второ място при част от сортовете и елитите, като относителният им дял варира в широки граници. Дяловете на букетните и цветните са на трето място в структурата на едногодишния прираст. Най-малък процент имат дървесните клони, а лакомците почти липсват, заемайки едва от 1,10% до 1,49% от структурата на едногодишния прираст.

Таблица. 1. Структура на едногодишния прираст при нектаринови сортове 2020 – 2022 г. (%)

Сорт/елит	година	Къси прирасти		Силни прирасти		Предивременни	Лакомци
		Букетни	Цветни	Смесени	Дървесни		
Гергана	2020	4,36	5,23	57,85	4,36	28,20	0
	2021	2,89	8,43	71,57	2,41	14,70	0
	2022	3,27	7,21	74,75	1,96	12,78	0
Голденгранд	2020	21,97	11,26	40,29	3,66	2,82	0
	2021	13,55	19,46	58,62	0,73	7,64	0
	2022	11,03	17,24	65,86	0,34	5,52	0
Биг топ	2020	23,82	5,33	59,88	1,57	9,40	0
	2021	20,36	8,36	62,91	3,27	5,01	0
	2022	11,29	5,11	67,75	3,22	12,63	0
Морсиани 90	2020	40,77	7,29	47,16	0,68	4,10	0
	2021	16,04	7,75	66,59	2,94	6,68	0
	2022	12,50	11,34	62,79	2,03	11,34	0
Индипендънс	2020	9,12	7,94	44,85	3,57	34,52	0
	2021	2,97	5,28	62,05	2,64	27,06	0
	2022	10,78	5,88	64,71	0,98	17,64	0
Адриана	2020	0,84	2,09	80,34	3,35	13,38	0
	2021	5,34	2,49	92,17	0	0	0
	2022	7,92	5,28	75,85	1,13	9,81	0
Нектагранд 4	2020	3,73	3,73	66,77	4,66	21,11	0
	2021	7,04	2,45	82,93	1,08	6,50	0
	2022	4,78	5,45	84,37	0,64	4,76	0
Сънфрий	2020	1,65	1,65	51,64	5,77	38,19	1,10
	2021	5,27	7,30	81,05	0,82	5,56	0
	2022	8,63	6,97	72,44	1,33	10,63	0
Отъмфрий	2020	15,27	5,08	58,09	2,10	17,97	1,49
	2021	4,17	16,12	72,78	3,61	3,32	0
	2022	6,60	11,95	68,87	1,89	10,69	0

Обичайно смесените клонки са с дължина от 25 cm до 60 cm понякога и повече, като върху тях са разположени цветни и листни пъпки групирани по възли. Последните могат да бъдат комбинирани различно: цветна, листна, листна-цветна, цветна-листна-цветна, цветна-цветна, листна-листна. По-рядко се срещат и други многочленни комбинации, но основната характерна за смесената клонка е цветна-листна-цветна. Смесената клонка при нектарините е основната, която осигурява високи и качествени добиви. Същата се характеризира с дължина на клонката и междувъзлието, брой на възлите и пъпките, групиране на пъпките по възли и структура на възлите.

Таблица 2. Структура на едногодишният прираст при нектаринови елити за периода 2020 –2022 г.

Сорт/елит	година	Къси прирасти		Силни прирасти		Пред-временни	Лакомци
		Букетни	Цветни	Смесени	Дървесни		
Ел.23-42	2020	2,04	4,08	43,37	9,18	41,33	0
	2021	2,59	4,05	70,99	2,27	20,10	0
	2022	4,70	7,84	69,81	1,57	16,08	0
Ел.3-158	2020	14,11	10,12	47,24	2,15	26,38	0
	2021	7,83	12,85	65,84	1,25	12,23	0
	2022	6,29	11,85	68,89	1,12	11,85	0
Ел.4-176	2020	11,80	5,90	54,43	4,26	23,61	0
	2021	9,65	6,18	70,27	1,15	12,75	0
	2022	11,47	4,30	73,12	0,72	10,39	0
Ел.4-171	2020	1,19	1,59	52,38	5,55	39,29	0
	2021	7,86	4,49	78,65	0,75	8,25	0
	2022	10,08	6,98	65,50	1,55	15,89	0
Ел.4-168	2020	7,53	3,65	40,19	5,71	42,92	0
	2021	3,67	12,21	77,40	0,48	6,24	0
	2022	4,72	12,09	77,89	0,29	5,01	0
Ел.4-151	2020	14,72	12,83	52,83	2,64	16,98	0
	2021	14,45	7,67	70,21	0,88	6,79	0
	2022	13,41	6,88	63,41	1,45	14,85	0
Ел.29-31	2020	14,15	10,62	61,95	0,77	11,50	0
	2021	3,81	18,22	70,34	0,85	6,78	0
	2022	6,61	13,22	74,79	0,41	4,96	0

Средната дължина на смесената клонка при нектарините е в границите от 39,5 cm при Биг топ до 49,6 cm при Гергана (Табл. 3). Стойностите варират в широки граници, като най-голяма средна дължина имат двата сорта Гергана и Нектагранд 4 и Елитите 23-42 и 29-31. Средната дължина на междувъзлието при нектарините е от 1,7 cm. при Адриана и Биг топ до 2,3 cm. при Гергана, 23-42, Сънфрий, Ел 4-168 и Ел 3-158 с разлика от 0,6 cm. Средният брой на възлите на 1 линеен метър е в границите от 43,5 бр. до 58,8 бр.

Средният брой на цветните пъпки на една смесена клонка варира от 11,6 бр. при Биг топ до 24,9 при Адриана. Прави впечатление, че в резултатите от двата сорта с най-много възли, единият е с малко цветни пъпки, а другият с най-много. Сорт Биг топ с 11,6 бр. цветни пъпки на една смесена клонка има 28,9 бр. цветни пъпки на 1 m. Сорт Адриана с 24,9 бр. цветни пъпки на една смесена клонка има 56,8 цветни пъпки на 1 m. Най-малко цветни пъпки формира Индипендънс, средният брой на 1 m е 47,6, а цветните пъпки са 11,5 бр. на една смесена клонка и 24,3 на 1 m. По средният брой цветни пъпки на линеен метър можем да съдим за биологичния потенциал за натоварване с плодове, силата на цъфтеж на отделните сортове и необходимостта от прореждане на завръза. Средно преглежданите пъпки за периода при нектарините е в границите от 1141,7 бр. при Биг топ до 1714,7 бр. при Адриана (Табл. 4). Най-голям дял от групирането на пъпки по възлите се пада на комбинацията ЦЛЦ последвана от ЛЦ и най-малко на Ц пъпка. Средногодишно разпределение на ЛЦ е в границите от 19,53 % при Адриана до 34,43% при Индипендънс. Висок процент над 30, бяха получени и при Биг топ, Морсиани 90, Гергана, Отъмфрий, и Елитите 29-31, 23-42. Процентите, които са получени за комбинацията ЦЛЦ са от 31,69 при Биг топ до 52,93 при Ел 3-158. Висок процент е получен и при сорта Морсиани 90. Разпределението на самостоятелните пъпки е в границите от 18,32 при Морсиани 90 до 48,12 при Нектагранд 4. Близки стойности и за трите разпределения на пъпките са получени при Индипендънс и Биг топ.

Таблица 3. Морфологична характеристика на смесената клонка при нектарини. Осреднени данни за 2020 – 2022 г.

Сорт /Елит	Средна дължина на				Среден брой възли на 1 m	Среден брой цветни пъпки	
	смесената к-ка (cm)		междувъзлиято (cm)			на една смесена клонка	на 1 m
Гергана	49,6	a	2,3	a	43,5	17,4	35
Ел.23-42	48,4	ab	2,3	a	43,5	14	28,4
Сънфрий	44,7	cde	2,3	ab	43,5	19,5	43,2
Ел.4-168	45,2	cd	2,3	ab	43,5	18,5	41,1
Ел.3-158	43,8	def	2,3	ab	43,5	17,7	40,4
Ел.4-171	42,0	ef	2,2	ab	45,5	17	39,5
Отъмфрий	43,4	def	2,2	ab	45,5	15,2	35,1
Ел.29-31	47,9	ab	2,1	ab	47,6	17,4	35,5
Индипендънс	46,9	bc	2,1	ab	47,6	11,5	24,3
Ел.4-151	45,0	cd	2,0	abc	50	21,1	45,7
Голденгранд	41,8	fg	2,0	abc	50	14,6	34,2
Нектагранд 4	48,2	ab	2,0	abc	50	18,9	38,1
Ел.4-176	44,1	def	2,0	bc	50	17,9	40,6
Морсиани 90	44,0	def	1,8	c	55,6	19,7	44,4
Адриана	43,5	def	1,7	c	58,8	24,9	56,8
Биг топ	39,5	g	1,7	c	58,8	11,6	28,9

Таблица 4. Средно преглеждани пъпки за периода 2020-2022 г и процентно разпределение на пъпките при нектаринови сортове и елити.

Сорт / Елит	Среден брой годишно преглеждани пъпки за периода	Средно годишно разпределение на ЛЦ пъпка %	Средно годишно разпределение на ЦЛЦ пъпка %	Средно годишно разпределение на Ц пъпка %
Адриана	1714,7	19,53	49,49	30,98
Морсиани 90	1578,3	31,30	50,38	18,32
Ел.4-151	1532,7	29,21	48,86	21,92
Ел.4-176	1444,0	27,20	48,68	24,12
Ел.29-31	1441,3	33,95	45,51	20,54
Сънфрий	1406,0	26,04	47,13	26,83
Гергана	1381,7	30,18	45,95	23,87
Ел.4-168	1364,7	28,30	41,09	30,61
Ел.3-158	1358,0	27,86	52,93	19,21
Нектагранд 4	1343,3	19,95	31,92	48,12
Ел.4-171	1277,7	23,37	41,47	35,17
Отъмфрий	1263,0	33,97	45,88	20,05
Голденгранд	1231,0	28,96	45,11	25,93
Ел.23-42	1200,0	34,28	37,37	28,35
Индипендънс	1154,3	34,43	32,13	33,44
Биг топ	1141,7	33,49	31,69	34,82

ИЗВОДИ

Смесените клонки са основният структурен елемент на едногодишния прираст при изследваните нектаринови сортове и елити, като в повечето случаи формират най-голям относителен дял в структурата.

Установена е значителна вариабилност в дела на смесените клонки между генотипите и годините (*приблизително 40%–90%*), което показва силно изразено сортово и годишно влияние.

Дървесните клонки и лакомците имат най- малък относителен дял, като лакомците почти липсват при повечето генотипове.

Смесените клонки се характеризират със сравнително стабилни морфометрични показатели, като по-дългите клонки обикновено формират по-дълги междувъзлия.

Разпределението на пъпките по възли се доминира от комбинацията цветна–листна–цветна (ЦЛЦ), което подчертава нейното водещо значение за генеративния потенциал при нектарините.

Литература

Велков, В., Илиев, Ив., Попов, С., 1985., Малка помология Том 2 – Костилкови овощни видове, Данов, Христов, стр. 272.

Bassi, D., Dima, A., & Scorza, R. (1994). Tree structure and pruning response of six peach growth forms. *Journal of the American Society for Horticultural Science*, 119(3), 378–382.

Dense, S. O. P. T. I., & Schemes, P. (2014). Effect of pruning treatments applied to limit canopy size of plum trees in dense planting schemes *Journal of Mountain Agriculture on the Balkans*, 17(1), 227–237.

Zhivondov, A., & Vassilev, D. II. 2015 Growth Manifestations and Yield of Late Nectarine Cultivars *PLANT SCIENCE*, 52(6).

Zhivondov, A., Dabov, S., & Bozhikova, Y. (2015, September). 'Evmolpiya'-a new Bulgarian peach cultivar resistant to leaf curl disease (*Taphrina deformans*). *Acta Horticulturae* 1139, pp. 67–70.

Kumar, M., Rawat, V., Rawat, J. M. S., & Tomar, Y. K. (2010). Effect of pruning intensity on peach yield and fruit quality. *Scientia Horticulturae*, 125(3), 218–221.

Layne, D. R., & Bassi, D. (Eds.). (2008). *The peach: botany, production and uses*. Cabi. International, 615.

Scorza, R. (2005). Theory and practice of genetically manipulating peach tree architecture. *NY Fruit Q*, 13(4), 27–31.

Scorza, R. (1984). Characterization of four distinct peach tree growth types. *Journal of the American Society for Horticultural Science*, 109(4), 455–457.

Scorza, R. (1984). Characterization of four distinct peach tree growth types. *Journal of the American Society for Horticultural Science*, 109(4), 455–457.

Scorza, R., Miller, S., Glenn, D. M., Okie, W. R., & Tworowski, T. (2006). Developing peach cultivars with novel tree growth habits, pp. 61–64.

Tombesi, S., Johnson, R. S., Day, K. R., & DeJong, T. M. (2010). Interactions between rootstock, inter-stem and scion xylem vessel characteristics of peach trees growing on rootstocks with contrasting size-controlling characteristics. *AoB Plants*, Vol. 2010, 1–10.

Tworowski, T., & Scorza, R. (2001). Root and shoot characteristics of peach trees with different growth habits. *Journal of the American Society for Horticultural Science*, 126(6), 785–790.

Tworowski, T., Miller, S., & Scorza, R. (2006). Relationship of pruning and growth morphology with hormone ratios in shoots of pillar and standard peach trees. *Journal of Plant Growth Regulation*, 25, 145–155.

История

Сто и единадесет години от откриването на първото Аеропланно училище в България

На 20 октомври 1915 г. в Божурище се създава първото Аеропланно училище в България.

За негов началник е назначен капитан Симеон Петров (1888–1950). Той е първият авиатор в световната история, който приземява самолет със спрял двигател.

Кап. Симеон Петров

По време на откриването на училището са доставени шест от поръчаните 12 разузнавателни самолета ЛВГ.С-II. Самолетите са двуместен биплан, разработен в Германия и предназначен основно за разузнаване и леко бомбардиране.

Самолетът ЛВГ.С-II

Взето е решение обучението на българските пилоти да бъде извършено в Аеропланното училище. Първата група се състои от 7 пилоти и 9 наблюдатели, обучавани от немския летец Франке.

Усвояването на самолетите е извършено за по-малко от месец.

За 2 години в училището са обучени над 100 пилоти, наблюдатели и аеромеханици.

След завършване на курса на обучение всички са изпращани по бойните летища в състава на Първо и Второ аеропланни отделения към действащата армия.

С идването на края на Първа световна война и подписването на Ньойския договор на 27 ноември 1919 г. България е лишена от правото да притежава собствена бойна авиация.

Кап. Симеон Петров успява да спаси летище Божурище от разрушаване.

Въпреки, че е паметник на културата, в днешни дни са премахнати старите хангари на някогашната аеропланна работилница и големия хангар на летището.

Новини от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация

До 180 млн. евро ще бъдат инвестирани в иновативни български компани

До 180 млн. евро ще бъдат инвестирани в български иновативни компании и малки и средни предприятия чрез европейската инициатива JEREMIE. Това стана възможно след ратификация от Народното събрание на изменените споразумения между България и Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) за изпълнението на финансовия инструмент.

Ресурсът ще осигури допълнителна подкрепа за развитие на българската иновационна екосистема и за растежа на предприятия с висок потенциал. „Той ще бъде насочен към фондове за растеж; технологичен трансфер и дълбоки технологии (Deer Tech); инфраструктурния фонд на инициативата „Три морета“, както и фондове за отбраната и технологиите с двойна употреба“, обясни министърът на иновациите и дигиталната трансформация Иван Василев в Народното

събрание. В този ресурс са включени и възстановени средства от ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ в размер на 48,4 млн. евро, чието добавяне към рециклирания ресурс от JEREMIE е предмет на днешното пето изменение на споразуменията. Финансирането по JEREMIE ще бъде управлявано от ЕИФ.

„С ратифицирането на споразуменията се гарантира използването на средствата, възстановени по ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“, за прилагане на нови финансови инструменти в съответствие с националните и европейските политики за подкрепа на иновациите, конкурентоспособността, развитието на стартиращи и разрастващи се предприятия и насърчаването на инвестициите в стратегически сектори“, стана ясно още от думите на министъра.

Ратифицирането на споразуменията не изисква предоставяне на допълнителни средства от държавния бюджет. Припомняме, че JEREMIE е един от най-успешните финансови инструменти за подкрепа на бизнеса в България.

Източник: МИДТ

Зам.-министър Йосифова към студенти от ТУ-София: МИДТ е ваш партньор в амбицията да превърнете знанията си в реални иновации

Светът днес се променя с невероятна скорост, а ролята на университета е по-важна от всякога. Иновациите и дигиталната трансформация са в основата на успешните общества и икономики. Бъдещето на страната ни се гради върху идеите, смелостта и предприемаческия дух на младите хора. В този университет се раждат технологиите и решенията на утрешния ден. Това каза зам.-министърът на иновациите и дигиталната трансформация Мира Йосифова при откриването на новата академична година в Техническия университет в София и отбеляза, че десетилетия наред той е символ на инженерната мисъл и технологичния напредък в България.

Тя се обърна към новоприетите студенти с призив да бъдат смели да експериментират, да задават въпроси и да търсят нови пътища. „Не се страхувайте, ако не успеете от първия път. Всеки опит приближава към успеха“, допълни зам.-министърът.

Йосифова заяви, че Министерството на иновациите и дигиталната трансформация работи активно за развитие на стартър екосистемата и засилване на връзката между академичните среди и бизнеса. „Ние сме ваши партньори в амбицията да превърнете знанията си в реални иновации, които променят живота към по-добро и оформят бъдещето на България“, каза още тя.

Източник: МИДТ

Зам.-министър Йосифова представи напредъка на България в космическия сектор пред ЕКА

Зам.-министърът на иновациите и дигиталната трансформация Мира Йосифова представи пред Европейската космическа агенция (ЕКА) напредъка на България и предприетите действия и инициативи на Министерството на иновациите и дигиталната трансформация за развитие на космическия сектор у нас. Тя участва в 33-тото заседание на Комитета по Плана за европейските коопериращи държави (PECS) на ЕКА в Париж.

„България продължава да укрепва международната си позиция в космическия сектор. Участието на министър-председателя Румен Радев и министър Иван Василев в Международната космическа среща на върха, както и срещата им с генералния директор на ЕКА д-р Йозеф Ашбахер, потвърдиха стратегическото значение, което страната ни отдава на космическите технологии и на задълбочаването на сътрудничеството ни с ЕКА“, каза в началото на заседанието Йосифова.

„Вярваме, че България може да се превърне във важна част от европейските вериги за създаване на стойност в космическия сектор чрез заемането на конкретни и конкурентоспособни позиции в рамките на тези вериги“, уточни тя.

Пред европейската агенция и представители от различни държави тя подчерта значимите успехи на български компании. „През юли EnduroSat достигна важен етап: 100 спътника в орбита, като досега е доставила над 200 космически апарата за мисии по целия свят. На 16 септември компанията приключи нов инвестиционен рунд на стойност 205 млн. долара, или приблизително 178 милиона евро, като Европейският съвет по иновациите инвестира заедно с водещи международни фондове“, обясни тя. Особен акцент постави върху меморандума между българската компания и френската Airbus, подписан в Елисейския дворец по време на Международната космическа среща на върха в Париж. С него EnduroSat планира от 2029 г. да използва ракетата Ariane 6 за извеждане в орбита на спътниците на своите клиенти.

Зам.-министър Йосифова изтъкна предприетите действия за развитието на центъра за научноизследователска и развойна дейност в областта на космическите технологии и отбраната в Доброславци. По думите ѝ екосистемата се развива най-успешно, когато държавата и бизнесът работят в партньорство и се допълват, като държавата създава рамката и благоприятната среда, а компаниите превръщат тези възможности в технологии, продукти и пазари, от които печели цялата икономика.

В рамките на заседанието на Комитета тя акцентира върху научния и експертен потенциал на българските научни институти и университети. Посочи и конкретни предприети мерки за по-тясно сътрудничество на всички участници в екосистемата.

Йосифова припомни, че до момента 194 български организации са се регистрирали по процедурите на ЕКА, а са реализирани 54 проекта за близо 10,6 млн. евро. „За нас най-важният резултат обаче е индустриалният, научният и институционалният капацитет, който тези

проекти изградиха“, отбеляза тя. Стана ясно още, че на 6 и 7 октомври предстоят информационни дни в София, на които експерти от ЕКА ще представят актуалните възможности за подкрепа за фирми и научни организации в сектора.

„Паралелно с това, съвместно с ЕКА, разработваме Център за подкрепа на космическите дейности, който ще бъде основа за бъдещ инкубатор“, допълни зам.-министърът.

Тя информира, че с актуализацията на Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС), по която Министерството работи в момента, се добавя самостоятелна тематична област „Космически технологии и технологии с двойна употреба“. „Предвиждаме до края на годината да бъде изготвена и Национална космическа стратегия, както и да се създаде през 2027 г. национална програма за стратегически иновационни сектори като космически технологии, микроелектроника и технологии с двойна употреба“, обясни още Йосифова.

„Министерството е ангажирано с извеждането на България на следващия етап в партньорството ни с ЕКА – асоциирано членство“, заключи тя.

Източник: МИДТ

Предстоящи събития

Konsultiram.eu Платформа за анализ на оценки

НОВА ПРОГРАМА · ПРИЕМ ОТ 11 АВГУСТ 2026 Г.

Здравейте,

На 11 август 2026 г. стартира приемът по програма „Въвеждане на зелени технологии в МСП“. Програмата е насочена към микро, малки и средни предприятия и предоставя безвъзмездна помощ за въвеждане на зелени технологии и кръгови модели. Финансира се закупуване на машини, оборудване, софтуер и консултантски услуги за екологично сертифициране с цел ресурсна ефективност и управление на отпадъци.

Въпросът не е дали има нови възможности за финансиране.

Въпросът е дали вашата фирма има реален шанс да се възползва точно сега.

Повечето фирми научават за такива програми твърде късно, а някои изобщо не разбират, че отговарят на условията.

Прием: от 11 август 2026 г.

За кого: микро, малки и средни предприятия

Финансира се: машини, оборудване, софтуер и консултантски услуги за еко сертифициране

Проверете шансовете си →

Konsultiram.eu ви показва за минути:

- ✓ Имате ли реален шанс за финансиране по програмата за зелени технологии – или по друга отворена програма.
- ✓ По кои програми имате най-голям потенциал.
- ✓ Кои са силните и слабите страни на фирмата ви.
- ✓ Какво можете да подобрите, за да увеличите вероятността за одобрение.

Защо платформата е различна?

- ✓ Получавате резултат веднага – без чакане с дни.
- ✓ Оценката е напълно безпристрастна – за алгоритъма е все едно дали кандидатствате за 5 000 или за 500 000 евро.
- ✓ Получавате подробен доклад, който можете да използвате с консултант по ваш избор.
- ✓ Веднъж щом въведете данните на фирмата си, можете лесно да проверите допустимостта си по програмата за зелени технологии – или по всяка следваща програма – само с няколко клика.
- ✓ Вграденият AI асистент ви помага да попълните информацията чрез разговор, без да се налага да сте експерт по европейски програми или финансови отчети.

€ 19 евро за професионална оценка + детайлен доклад по **една или няколко програми.**

Не губете време в догадки. Проверете сега дали имате реален шанс по новата програма – или по някоя от другите отворени възможности.

30

Проверете шансовете си →

- ✓ Ако финансовите данни се подготвят от ваш счетоводител, можете просто да му изпратите линк, за да попълни необходимата информация вместо вас.

Очакваме ви,
Екипът на **Konsultiram.eu**

TAIWAN MICE 2026 TRAVEL REWARDS: 2 EXCLUSIVE OFFERS FOR MICE TRAVELER

<https://edm.taitra.org.tw/subscribe/inventors@abv.bg/index.htm?t=1788767720526722>

tie Taiwan Innotech Expo

2026.09.17-19
TWTC Hall 1

**Bring your creativity
to the starting line!**

**Registration is
now open!**

**Patented or Patent-pending
Entries**

- Granted a valid patent, OR
Filed a provisional patent
application
- Patent Pending Number
issued
- Period :
July 1, 2021–June 15, 2026

NEW !

Non-patented Entries

- No valid patent, AND No
provisional patent application
filed
- No Patent Pending Number
issued

*Note : Participation will close upon
reaching 40 entries.*

SIGN UP NOW !

Host by TIPO

Have questions?
Contact Us: invent@taitra.org.tw

За създадените фитотерапевтични продукти „Пам Медика“ притежава над 30 международни награди от държава ни 3 континента.

 БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
 ИНСТИТУТ ЗА КОСМИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕХНОЛОГИИ
 ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА
 БЪЛГАРСКО АСТРОНАВТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО

**ДВАДЕСЕТ И ВТОРА МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ**

КОСМОС ЕКОЛОГИЯ СИГУРНОСТ

посветена на

**45-ТАТА ГОДИШНИНА
НА НАЦИОНАЛНАТА КОСМИЧЕСКА ПРОГРАМА „БЪЛГАРИЯ 1300“**

**20 – 24 октомври 2026 г.
Стара Загора**

**Институт за космически изследвания и технологии
ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 1, 1113, София, България
тел: (02) 988 35 03; ses2026@space.bas.bg
Повече информация на:
www.space.bas.bg/SES**

*Фондация ЕВРИКА подкрепя проекти на
талантливи български деца и младежи в областта
на науката,
техниката и предприемачеството, насърчава обучението
и специализацията, стимулира разширяването на
младежкото международно научно и техническо
сътрудничество, подкрепя младите изобретатели, учени и
предприемачи, участва в разпространяването на научни,
технически и икономически знания.*

София 1000, бул. "Патриарх Евтимий" №1
телефони: (3592) 981-51-81, 981-54-83, 981-37-99
факс: (3592) 981-54-83
e-mail: office@evrika.org

ИНСТИТУТ ЗА ИНОВАЦИИ

ИЗСЛЕДОВАТЕЛ

ISSN 1311-9443

Format A4

Списание “ИЗСЛЕДОВАТЕЛ” включва изследвания, модели, концепции, идеи и прогнози в областта на еволюцията, поведението, творческите процеси и структурата на системите, т.е. креативни аспекти на всяко знание.

Списание “ИЗСЛЕДОВАТЕЛ” се издава от 2001 г. То е издание на Българска Академия на Науките и Изкуствата. Включва статии и на автори извън Академията, които желаят да популяризират своите нетрадиционни концепции и иновации или да запазят авторските си права върху интелектуални продукти чрез представяне на тяхното описание в престижни световни библиотеки.

Желаещите да публикуват свои текстове или илюстрации в сборника е необходимо да ги изпратят на научния редактор акад. проф. д-р инж. Георги Ламбаджиев (georgilam@abv.bg).

Всеки автор, публикувал свои статии в списание “ИЗСЛЕДОВАТЕЛ” получава електронен екземпляр на съответния брой на списанието.

ФЕДЕРАЦИЯТА НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ (ФНТС)

е творческо-професионално, научно-просветно, неправителствено, неполитическо сдружение с нестопанска цел на юридически лица – съсловни организации, регистрирани по ЗЮЛНЦ, в които членуват инженери, икономисти и други специалисти от областта на науката, техниката, икономиката и земеделието.

ФНТС е съучредител и член на Световната федерация на инженерните организации (WFEO).

ФНТС членува и в Европейската федерация на националните инженерни асоциации (FEANI).

ФНТС е член на Постоянната конференция на инженерните организации от Югоизточна Европа (CO.P.I.C.E.E.), Глобалният Договор на ООН, Европейски млади инженери (EYE).

ФНТС осъществява двустранно сътрудничество със сродни организации от редица страни.

☞ ФНТС обединява 19 национални сдружения – научно-технически съюзи (НТС) и 34 териториални сдружения – ТС на НТС, в които членуват над 15 000 специалисти от цялата страна.

☞ ФНТС е собственик на еднолично дружество с ограничена отговорност "ИНОВАТИКС" ЕООД с предмет на работа инженерно-внедрителска дейност.

☞ Към ФНТС функционира Център за професионално обучение, лицензиран от НАПОО към Министерски съвет на Република България.

Контакти с Център за професионално обучение:

+ 359 2 989 33 79; e-mail: kvvo@fnts.bg

Дом на науката и техниката – град София, предлага зали под наем на атрактивни цени, прекрасни условия за провеждане на научно-технически мероприятия, международни симпозиуми, конгреси, конференции, курсове, концерти, коктейли и др.

Предлагаме ви зали с площ от 39 м² до 200 м².

Контакти за зали и офиси под наем:

инж. Марин Антонов: + 359 2 987 72 30; + 359 878 703 669; e-mail: m.antonov@fnts.bg

инж. Валентин Ставрев: + 359 2 986 16 81; + 359 878 703 720; e-mail: vstavrev2@hotmail.com

инж. Невена Дончева: + 359 2 986 16 81; + 359 878 703 714; e-mail: n.doncheva@fnts.bg

ФНТС, София 1000, ул. "Г.С.Раковски" №108, <http://www.fnts.bg/>

Съюзът на Изобретателите в България (СИБ) е сдружение с нестопанска цел в частна полза на изобретатели, патентни специалисти, селекционери и новатори от всички области на науката и техниката и функционира на принципите на доброволно членство, самоуправление и демократичност в съответствие със Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

СИБ е член на:

**Федерацията на научно-техническите съюзи
в България (ФНТС)**

**Международната федерация на асоциациите
на изобретателите (IFIA)**